

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ *

ΥΠΟ ΣΤΡΑΤΗ ΣΩΜΕΡΙΤΗ

Κατά τὸ 1952 ὁ συνεταιριστικὸς τομεὺς ἐκινήθη μέσα εἰς τὰ συνήθη πλαίσια τῆς δραστηριότητός του.

Ἔτσι, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς συνεταιριστικῆς συνεργασίας παραγωγῶν, οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ διετήρησαν τὴν προέχουσαν θέσιν των. Ἐνῶ ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς ἡ συνεταιριστικὴ ὀργάνωσις τῶν κατὰ γὰλωτων δὲν ἐσημείωσε καμμίαν ἰδιαιτέραν ἀνάπτυξιν. Τέλος, ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς ποὺ ἀπεικονίζουν συνολικὰ τὴν συνεταιριστικὴν δράσιν ἡμπορεῖ νὰ συμπεράνη κανεὶς ὅτι ὁ συνεταιριστικὸς τομεὺς ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχη μικρὰς κλίμακος θέσιν μέσα εἰς τὴν συνολικὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα.

Πίναξ Α'

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ
(Ὁργανώσεις πρώτου βαθμοῦ)

	Λειτουργοὺντες	Νόμοι ὑφ' ἰσχύϊ		Λειτουργοὺντες	Νόμοι ὑφ' ἰσχύϊ
Πιστωτικοὶ	4 320	5 201			
Προμηθευτικοὶ	41	71			
Πωλήσεως			Παραγωγικοὶ		
Σταφιδοκάρπου	197		Ἐλαιουργικοὶ	373	
Γάλακτος	42		Οἶνοποιητικοὶ	95	
Ρετσίνοιου	13		Γαλακτομικοὶ	251	
Καπνοῦ	22		Δασικοὶ	326	
Γεωργ. προϊόντων	96		Κοινῆς χρήσεως		
Κτηνοτρ. προϊόντων	1		μηχανῶν	21	
Δασικῶν προϊόντων	6		Διάφοροι	240	1 306
Κανάβεως	3				1 745
Στεμφύλων	3		Διάφοροι	347	755
Μεικτοὶ	232	615			

Ὁ ἀνωτέρω πίναξ ἀναπαριστᾷ τὴν θέσιν τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν κατὰ τὸ 1952. Ὅπως ἤδη ἐλέχθη, ἡ σημασία τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν διετηρήθη προέχουσα. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς συνεταιριστικῆς δράσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς.

(*) Οἱ ἀφορῶντες τοὺς γεωργικοὺς Συνεταιρισμοὺς ἀριθμοὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸν συντάκτην τῆς παρούσης μελέτης ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων διὰ τὸ ἔτος 1952 ἀπὸ τὸ Τμήμα Ὁργανώσεως καὶ Συνεταιριστικῶν Μελετῶν τῆς Α.Τ.Ε. (Τμηματάρχης ὁ κ. Ἄπ. Οἰκονομόπουλος). Τὰ ἀφορῶντα τοὺς λοιποὺς συνεταιρισμοὺς στοιχεῖα παρεχωρήθησαν ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν Συνεταιρισμῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ. Δαμιανόν.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ μελέτη τῶν συνεταιρισμῶν θάσεως ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς. Ἐνῶ δηλαδή, ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν σημειώνει ὑποχώρησιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεταιρισμῶν με ἄλλην εἰδικὴν ἐπιμέλειαν ὁραῖν (προμηθευτικοί, πωλήσεως, παραγωγικοί κλπ.) παρουσιάζει θετικὴν αὐξησιν. Κατὰ τὸ 1952, ἔναντι 4 320 πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν, ἔχομεν λειτουργοῦντας 2 309 συνεταιρισμούς, με ἄλλην εἰδικευμένην ὁραῖν. Οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ τοῦ 1951 εἶναι 4 375 καὶ 2 086. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι ἡ κυρία αὐξήσις ὀφείλεται εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἐν λειτουργίᾳ παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν (1951 : 1 084, 1952 : 1 306). Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι κατὰ τὸ 1952 ἰδρύθησαν 206 νέοι συνεταιρισμοί. Ἀπὸ αὐτοῦς, μόνον οἱ 75 εἶναι πιστωτικοί (δηλ. περίπου 35 %), ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι 131 εἶναι ἄλλων εἰδικοτήτων (πωλήσεων 16, παραγωγικοί 68 καὶ διάφοροι 47).

Οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι μαρτυροῦν ὅτι ἡ γεωργικὴ οἰκονομία μας ὑφίσταται μίαν σημαντικὴν διαρθρωτικὴν μεταβολήν. Διὰ τῆς καλυτέρας οἰκονομικῆς ὁργανώσεώς της, τοῦ συγχρονισμοῦ της ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς καὶ τῆς ἐπιδόσεώς της εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐπεξεργασίαν γεωργικῶν προϊόντων, ἡ γεωργικὴ ἐπιχείρησις μετὰ τὸ μέσον τῆς συνεταιριστικῆς συνεργασίας τῶν ἰδίων τῶν παραγωγῶν ἀνανεώνεται καὶ ἀναδιοργανοῦται ριζικῶς.

Ἡ σύγχρονος τεχνικὴ εἰσάγεται ἔτσι ραχδαῖα εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς ὑπαίθρου μας. Καὶ δὲν εἰσάγεται μόνον μετὰ τὴν μορφήν τῆς γεωργικῆς μηχανῆς καὶ τοῦ χημικοῦ λιπάσματος. Εἰσάγεται ἀκόμη καὶ μετὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς ὑπαίθρου με μίαν σειράν γεωργικῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων, ποὺ ἀφιερώνονται εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν εἴτε εἰς τὸν ἐξευγενισμόν, τὴν συντήρησιν (κονσερβοποιήσιν) καὶ βιομηχανικὴν μετάπλασιν γεωργικῶν προϊόντων, κυρίως ὡς πρὸς τὴν βιομηχανικὴν τροφίμων. Τὴν ἔκτασιν αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς ἀπεικονίζει πληρέστερα ἡ προσθήκη εἰς τοὺς συνεταιρισμοὺς θάσεως καὶ τῶν ἀριθμῶν ποὺ ἀφοροῦν τὰ συνεταιριστικὰ ἐργαστήσια μεγαλύτερας παραγωγικῆς δυνάμεως, ποὺ ὀφείλονται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ἀνωτέρου βαθμοῦ συνεταιριστικῶν ὁργανώσεων. Με αὐτὴν τὴν εἰκόνα ὅμως θὰ ἀσχοληθῶμεν ἐκτενέστερα περαιτέρω.

Ἡ μελέτη τοῦ πίνακος Β' δεικνύει ὅτι εἰς τὰς Βορείους ἐπαρχίας τῆς χώρας καὶ τὴν Δωδεκάνησον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄλλων εἰδικεύσεων (πλὴν τῶν πιστωτικῶν) ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν συνεταιρισμῶν εἶναι χαμηλὸς (κατώτατον ποσοστὸν Δ. Θράκης : 8 % περίπου ἐπὶ τοῦ συνόλου, μέγιστον ποσοστὸν Θεσσαλίας : 24 % περίπου ἐπὶ τοῦ συνόλου). Ἀντίθετα, εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον, τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου, τὰς Ἰονίους νήσους, τὴν Κρήτην καὶ τὰς Κυκλάδας, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν συνεταιρισμῶν εἶναι πολὺ σημαντικώτερος καὶ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Πελοπόννησον, εἶναι ἀνωτέρως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν. Αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς δύο αἰτίαι : Κανονικῶς, ὁ παραγωγὸς τῆς Κεντρικῆς, Νοτίου καὶ Νησιωτικῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ θεωρηθῆ περισσότερον προηγμένος κοινωνικῶς. Ἐνῶ, ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν, εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν κυριαρχοῦν αἱ εἰδικευμένα καλλιέργεια (λάδι, ἄμπελος, σταφίδες, σύκα, βαμβάκι, κηπουρικὰ, φρούτα κλπ.), ποὺ τὰ προϊόντα τῶν ἐπιπέδονται ἄμεσα βιομηχανικὴν ἐπεξεργασίαν, ἀποτελοῦντα τὴν πρῶτην ὕλην σοβαρωτάτων γεωργικῶν βιομηχανικῶν τροφίμων. Ὑπὸ τοῦς ὄρους αὐτοῦς

Πίναξ Β'
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

	Γενικόν Σύνολον	Στ. Ἑλλάς	Γενικόν σύνολον
Δυτική Θράκη	289		1 080
Πιστωτικοί	265	Πιστωτικοί	585
Προμηθευτικοί	—	Προμηθευτικοί	17
Πωλήσεως	2	Πωλήσεως	105
Παραγωγικοί	19	Παραγωγικοί	260
Διάφοροι	3	Διάφοροι	113
		Πελοπόννησος	1 391
* Ανατ. Μακεδονία	402	Πιστωτικοί	676
Πιστωτικοί	306	Προμηθευτικοί	11
Προμηθευτικοί	2	Πωλήσεως	342
Πωλήσεως	8	Παραγωγικοί	314
Παραγωγικοί	47	Διάφοροι	48
Διάφοροι	39		217
		Νῆσοι Αἰγαίου	
Κεντ. Μακεδονία	824	Πιστωτικοί	76
Πιστωτικοί	695	Πωλήσεως	12
Προμηθευτικοί	1	Παραγωγικοί	107
Πωλήσεως	17	Διάφοροι	22
Παραγωγικοί	82		83
Διάφοροι	29	Κυκλάδες	
		Πιστωτικοί	59
Δυτ. Μακεδονία	420	Πωλήσεως	4
Πιστωτικοί	360	Παραγωγικοί	6
Προμηθευτικοί	5	Διάφοροι	14
Πωλήσεως	9		665
Παραγωγικοί	39	Κρήτης	
Διάφοροι	7	Πιστωτικοί	352
		Προμηθευτικοί	2
Θεσσαλία	561	Πωλήσεως	17
Πιστωτικοί	425	Παραγωγικοί	253
Προμηθευτικοί	—	Διάφοροι	41
Πωλήσεως	68		283
Παραγωγικοί	61	Νῆσοι Ἰονίου	
Διάφοροι	7	Πιστωτικοί	188
		Προμηθευτικοί	2
* Ἠπειρος	336	Πωλήσεως	23
Πιστωτικοί	271	Παραγωγικοί	61
Προμηθευτικοί	—	Διάφοροι	9
Πωλήσεως	7		78
Παραγωγικοί	43	Δωδεκάνησος	
Διάφοροι	15	Πιστωτικοί	62
		Προμηθευτικοί	1
		Πωλήσεως	1
		Παραγωγικοί	14
		Διάφοροι	—

θα ήμποροσε μάλιστα να υποστηρίξει κανείς ότι εύρισκόμεθα ακόμη εις τὸ πρῶτον στάδιον, ἴσως καὶ τὸν πρόλογον, μιᾶς οικονομικῆς ἐξελίξεως με ἀπροβλέπτους

Πίναξ Γ'

Ἡ προσωπικὴ συμμετοχὴ εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς

ἐπιδράσεις ἐπὶ τοῦ βιοτικού ἐπιπέδου καὶ τῆς ἄλλης κοινωνικῆς διαρθρώσεως τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Ὁ πίναξ Γ', δίδει μίαν ἄλλην εἰκόνα τῆς συνεταιριστικῆς δράσεως. Τὸ σύνολον τῶν συνεταιρισμένων προσώπων ἀνήλθεν κατὰ τὸ 1952 εἰς 674 150. Ἡ σύγκρισις τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ μετὰ τὸ σύνολον τῶν ἐν λειτουργίᾳ συνεταιρισμῶν (6 629) δείχνει ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν μελῶν τῶν συνεταιρισμῶν ἴσως εἶναι περίπου 101 μέλη. Μετὰ μικρὰς διαφορᾶς, ἡ ἰδίᾳ ἀναλογία διατηρεῖται καὶ εἰς τὴν ἐπὶ μέρους κατὰ περιφέρειας κατανομήν τῶν συνεταιρισμῶν. Ἐὰν ὑπῆρχον στατιστικὰ στοιχεῖα περὶ τῆς πα-

Διομερίσματα	Συνεταιρισμοὶ	Συνεταιρισμένοι
Δυτικὴ Θράκη	289	31 230
Α. Μακεδονία	402	46 486
Κ. Μακεδονία	824	90 119
Δ. Μακεδονία	420	32 792
Θεσσαλία	561	57 374
Ἠπειρος	336	27 105
Στερεὰ Ἑλλάς	1 080	120 962
Πελοπόννησος	1 391	117 745
Νῆσοι Αἰγαίου	217	32 171
Κυκλάδες	83	10 292
Κρήτη	665	68 451
Νῆσοι Ἰονίου	283	32 003
Δωδεκάνησος	78	7 424
Γενικὸν Σύνολον	6 629	674 150

ρουσίας τῶν μελῶν εἰς συνεταιριστικὰς συνελεύσεις (πραγματικῆς ἀπαρτίας), θὰ ἀπεδεικνύετο ἡ πραγματικὴ ἔκτασις τοῦ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν συνεταιρισμῶν διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς συνεταιριστικῆς δημοκρατίας.

Τὸ γεωργικὸν συνεταιριστικὸν κίνημα ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος νὰ ἀναπτύσῃ τὴν τάσιν πρὸς τὴν ὀργάνωσιν του εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα. Ἡ συνεταιριστικὴ μονὰς εἰς τὴν δάσιν εἶναι ὁ ἀπαραίτητος πυρῆν, ποῦ χρησιμεύει ὡς ἀφετηρία διὰ τὴν συνεταιριστικὴν κίνησιν εἰς κάθε περίπτωσιν. Μία ὁμως συνεταιριστικὴ προσπάθεια μετὰ εὐρείας οικονομικῆς ἐπιδιώξεως εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς μίαν ἰσχυρὰν συνεταιριστικὴν ὀργάνωσιν ἀνωτέρου βαθμοῦ.

Εἰς τὴν συνεταιριστικὴν πρᾶξιν τῆς χώρας μας, αὐτὴ ἢ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ὀργάνωσις τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν πραγματοποιεῖται εἰς τὸ οικονομικὸν ἐπίπεδον ὑπὸ τέσσαρας μορφᾶς:

α) τῆς περιφερειακῆς ἐνώσεως συνεταιρισμῶν, ποῦ εἶναι ὁ πλεονέκτητος τύπος καὶ συγχρόνως ὁ περισσότερον ἐπικρατῶν.

Πίναξ Δ'

Ἡ ΕΝΤΑΞΙΣ ΕἰΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ἀνωτέρου βαθμοῦ

Ἐνώσεις γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν	125
Κεντρικαὶ ἐνώσεις	2
Κοινοπραξία	3
Ἀνώνυμοι συνεταιριστικαὶ ἐταιρεῖαι	2

β) τῆς κεντρικῆς ἐνώσεως συνεταιρισμῶν, πού ἐπιδιώκει κυρίως τὴν εἰς ἐθνικὴν κλίμακα συνεταιριστικὴν διαχείρησιν ὀρισμένου προϊόντος.

γ) τῆς κοινοπραξίας, πού εἶναι καὶ αὐτὴ μία οἰκονομικὴ ἔνωσις συνεταιρισμῶν, ἀσχολουμένων μὲ τὴν διαχείρησιν ὀρισμένου προϊόντος ἢ ὀρισμένων γενικῶν συνεταιριστικῶν ἐργασιῶν (συγκεντρώσεως προϊόντων, προμηθευτικῶν κ.λ.π).

δ) τῆς ἀνώνυμου ἐταιρείας, πού ἰδρύεται καὶ ἐλέγχεται ἀπὸ συνεταιριστικὰς ὀργανώσεις καὶ ἐπιδιώκει, ἐπίσης, εἴτε γενικὰς ἐργασίας συνεταιριστικοῦ ἐνδιαφέροντος (Σ.Π.Ε.), εἴτε τὴν ἐμπορίαν ὀρισμένου προϊόντος (Σ.Ε.Κ.Ε).

Ἡ συνεταιριστικὴ θεωρία καὶ πράξις δὲν κάμνει διάκρισιν ὡς πρὸς τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα πραγματοποιεῖται ἢ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν συνεταιριστικὴ συνεργασία. Ὁ συνεταιρισμὸς εἶναι ἕνας ὀργανισμὸς ἐλαστικὸς καὶ κινούμενος ἐλεύθερα καὶ χωρὶς περιορισμούς. Ὅτι ἐνδιαφέρει εἶναι νὰ σώζεται καὶ διατηρεῖται ὑπὲρ τοῦ συνεταιρίου—παραγωγῷ ἢ καταναλωτοῦ—ἢ οὐσίας τῆς συνεταιριστικῆς ὑποστάσεως. Ἐπομένως, ὅποιαδήποτε μορφή μὲ τὴν ὁποίαν πραγματοποιεῖται ἢ συνεταιριστικὴ συνεργασία εἰς ἀνώτερον βαθμὸν εἶναι κατάλληλος, εἴτε πρόκειται περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς τυπικῆς ὁμοσπονδιώσεως (ἐνώσεις συνεταιρισμῶν οἰκονομικοῦ χαρακτήρος), εἴτε πρόκειται περὶ μορφῶν πού λαμβάνονται ἀπὸ τὸ κοινὸν ἀστικὸν καὶ ἐμπορικὸν δίκαιον (κοινοπραξία, ἀνώνυμος ἐταιρεία). Ἡ ἐπιφύλαξις ἤμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό. Ὅσον περισσότερον προχωρεῖ ἢ συνεταιριστικὴ συνεργασία εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, εἶναι φυσικὸν νὰ ἐνισχύεται ἢ θέσις τῆς διοικητικῆς γραφειοκρατίας τῆς καὶ νὰ ἐξασθενῆται ὁ ἐλεγκτικὸς ρόλος τῆς συνεταιριστικῆς δημοκρατίας. Ἐὰν μάλιστα συμβαῖνῃ ἢ τελευταία νὰ ὑποφέρει ἀπὸ ὀργανωτικὴν ἀδυναμίαν καὶ νὰ τῆς λείπουν, εἰς τὸ πρόσωπον τῶν μελῶν τῆς, αἱ ἀτομικαὶ ἐκείναι προϋποθέσεις, χάρις εἰς τὰς ὁποίας, μόνον, κάθε δημοκρατικὴ λειτουργία ἀποκτᾷ ἀποτελεσματικότητα καὶ ἱκανότητα οὐσιαστικῆς καὶ θετικῆς ὑπάρξεως, τότε ὁ κίνδυνος, δι' ἑνὸς μηχανισμοῦ συνεργασίας, ὅπως ἢ κοινοπραξία καὶ ἢ ἀνώνυμος ἐταιρεία, νὰ ἐξασθενῆσῃ ἢ συνεταιριστικὴ οὐσία του, γίνεται δυνατὸς καὶ πραγματοποιήσιμος. Αὐτὸς εἶναι, λοιπόν, ὁ μόνος κίνδυνος πού ἤμπορεῖ νὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν εὐρεῖαν χρῆσιν μὴ ὀρθοδόξων μορφῶν συνεταιριστικῆς συνεργασίας ἀπὸ ἕνα συνεταιριστικὸν κίνημα πού στερεῖται τῆς ἀναγκαίας ὀργανωτικῆς καὶ ἰδεολογικῆς παραδόσεως μεταξὺ τῶν προσωπικῶν φορέων του.

Πίναξ Ε'

ΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

κατὰ τὸ 1952

Ι. Προμηθευτικαὶ ἐργασίαι

Ἐνώσεις :		
Σύνολον ἀξίας προμηθευθέντων εἰδῶν (γεωργικῶν καὶ βιοτικῆς ἀνάγκης)	83 730 560	
Σύνολον διατεθέντων εἰδῶν (γεωργικῶν καὶ βιοτικῆς ἀνάγκης)	79 858 465	
Συνεταιρισμοί :		
Σύνολον ἀξίας προμηθευθέντων εἰδῶν (γεωργικῶν καὶ βιοτικῆς ἀνάγκης)	54 810 979	
Σύνολον ἀξίας διατεθέντων	54 950 947	

* Αἱ χρηματικαὶ ποσότητες εἶναι εἰς χιλιάδας δραχμῶν.

II. Συγκεντρώσεις

* Ενώσεις :

Συγκεντρώσεις διὰ λογαριασμὸν τρίτων	709 075 078
Διατεθέντα εἶδη τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἀξία εἰς δρχμ.	325 637 211
Ποσότης εἰς ὀκάδας (τῶν ὁποίων δὲν προσδιορίζεται ἡ ἀξία)	32 687 998
Συγκέντρωσις εἰδῶν διὰ λογαριασμὸν συνεταιρίων	102 997 818
* Ἀξία διατεθέντων εἰδῶν	56 313 936

* Συνεταιρισμοί :

* Ἀξία συγκεντρωθέντων γεωργικῶν εἰδῶν	52 604 064
* Ἀξία διατεθέντων	48 080 777

III Ἐπεξεργασία γεωργικῶν προϊόντων καὶ γεωργικὰ καὶ δασικὰ βιομηχανία

* Ἐργασθέντα κατὰ τὸ 1952	* Ενώσεις Συνισμῶν	Μεμονο- μένων Συνισμῶν		* Ἐπεξεργασθεῖσαι ἢ παραχθεῖσαι ποσότητες
* Ἐκκοκιστήρια δάμβκος	21	5		δκ. 18 397 398
Σπορελαιουργεῖα	1	—		» 23 886
Σταφιθερροστάσια	7	—		» 3 319 259
Κονσερβοποιεῖα	9	8	(λάχαν.)	» 5 842 023
			(φρούτα)	» 66 375
Πυργελουργεῖα	6	—		» 15 755 638
Οἴνοποιεῖα	20	4		» 21 090 892
* Ἐλαιουργεῖα	—	263		» 97 298 340
Γαλακτοκομεία—Τυροκομεία	—	73		» 5 806 107
* Ἐκκοκιστήρια ἀραβοσίτου	—	13		» 716 335
* Ἀλωνιστικά μηχαναῖ	—	220	(στάρι)	» 105 768 181
			(ρύζι)	» 2 461 225
* Ἀλωνιστ. μηχ. ζωοτροφῶν	—	15		» 214 631
* Ἀλευρόμυλοι	—	93	* Ἀλευρ. σιτ.	» 11 623 143
* Ἀρδευτικά μηχαναῖ	—	63	* Ἀρδ. στρέμ.	» 29 722
* Ἡλεκτροφωτισμοὶ	—	28	Κιλοβάτ	» 686 109
* Ἐλκυστήρες	—	284	Καλ. στρέμ.	» 295 924
Θεριστικά μηχαναῖ	—	108	θερ. στρέμ.	» 40 802
Θεριζοαλων. μηχαναῖ	—	17		» 3 247 728
Μηχαναῖ σιτοδιαλογῆς	—	133		» 2 857 528
Μηχαναῖ σπαρτικά	—	111	Σπαρ. στρέμ.	» 36 979
Μηχαν. ἀπολυμάνσεως σπόρ.	—	16		» 301 435
Συνισμοὶ δασ. ἐργασίας	—	—	Τεχν. ξύλ. Μ3	» 49 433
			Καυσόξυλα	» 54 708 851
			Πευκοφλοιὸς	» 339 960
Πριονιστήρια	—	47	Μ3	» 14 357
* Ἐπεξεργασία ρητίνης	—	—		» 757 322
Ξυλάνθρακες	—	—		» 1 708 781

ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐργασιῶν ἐνηργήθησαν καὶ αἱ κατωτέρω ἀναφερόμεναι, αἵτινες, λόγῳ τῆς περιωρισμένης σημασίας των, δὲν ὑπήχθησαν εἰς γενικῆς κατηγορίας τοιαύτας.

- 1) Διὰ μηχανοκινήτων, μεταφερομένων διὰ ζῶων καὶ κοινῶν ψεκαστήρων, ἐψεκάσθησαν 8 665 στρέμματα, ὡς καὶ 4 380 δένδρα.
  - 2) Ἐγένετο καταπολέμησις τῆς ἐλαιοκᾶμπης δι' ἣν κατεβλήθησαν ἔξοδα δραχμῶν 33 968.
  - 3) Ἐγένετο δακοκτονία ἐπὶ 2 097 500 δένδρων, καταβλήθέντων διὰ σχετικὰ ἔξοδα δραχμῶν 660 791.
  - 4) Εἰς ἀπολυμαντικὸν κλίβανον ἐκλιβανίσθησαν 500 δκ. κουκουλιῶν.
  - 5) Ἐγένετο παστερίωσις 2 036 519 δκ. γάλακτος.
  - 6) Δι' ἐνὸς γεωτρύπανου ἐγένοντο 15 γεωτρύσεις.
  - 7) Διὰ 30 ἀχυροδετικῶν μηχανῶν ἐδεματοποιήθησαν 46 758 δέματα ἀχύρου καὶ 6 551 337 δακάδες.
  - 8) Διὰ 5 χορτοδετικῶν μηχανῶν ἐδεματοποιήθησαν 30 100 δκ. χόρτου.
  - 9) Διὰ 2 λαναριστικῶν μηχανῶν ἐλαναρίσθησαν 5 344 δκ. μαλλιῶ.
  - 10) Διὰ 5 σκαπτικῶν μηχανῶν ἐκαλλιεργήθησαν 1 074 στρέμματα.
  - 11) Διὰ διαφόρων μεταφορικῶν μέσων μετεφέρθησαν 1 446 587 δκ. διαφόρων εἰδῶν.
  - 12) Εἰς συνεταιριστικὸν ἐπιπλοποιεῖον κατεσκευάσθησαν ἐπιπλα ἀξίας δραχ. 30 500.
  - 13) Παρήχθησαν μακκρόνια δκ. 317 646.
  - 14) Συνεκεντρώθησαν 653 230 δκ. στεμφύλων καὶ παρήχθησαν 32 953 δκ. στεμφυλοπνεύματος.
  - 15) Παρήχθησαν 1 500 κιθῶτια συσκευασίας φρούτων.
  - 16) Ἐπεξεργάσθη ποσότης 8 045 262 δακάδων ἀναποφλοιώτου δρύζης.
  - 17) Συνεκεντρώθη καὶ ἐπεξεργάσθη ποσότης 125 987 δκ. κίτρων.
  - 18) Εἰς 17 ἀποστειρωτήρια σύκων ἀπεστειρώθη ποσότης 5 653 126 δκ.
  - 19) Εἰς 2 ὑφαντήρια κατεργάσθησαν νήματα ἀξίας 62 459 δραχ. καὶ παρήχθησαν ὑφάσματα ἀξίας δραχ. 92 911.
  - 20) Εἰς 2 ταπητουργεῖα κατεσκευάσθησαν τάπητες Μ^ο 620 ἀξίας δραχ. 241 853.
  - 21) Ἐκ φυτωρίων ἀμερικανικῶν ἀμπέλων ἔσοδα ἐκ διαθέσεως κλημάτων δραχμῶν 32 800, ἐξ ἐτησίων καλλιεργειῶν δραχμῶν 20 666.
  - 22) Διετεθήσαν παρὰ συνεταιρισμῶν γεωργικὰ ἐφόδια λογαριασμῶν ΑΤΕ ἀξίας δραχ. 686 584. Καὶ τέλος,
  - 23) Διετεθήσαν ἐφόδια εἰς συμμοριοπλήκτους ἀξίας δραχ. 84 675.
- Ἡ συνεταιριστικὴ συνεργασία τῶν παραγωγῶν ἔχει ἕνα γενικὸν σκοπὸν ποὺ τὴν συνενώνει. Εἶναι: ἡ βελτίωσις καὶ ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιπέδου τῶν μελῶν τῆς. Ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιμέρους οικονομικῶν ἐπιδιώξεων τῆς συνεταιριστικῆς δράσεως ποὺ συνίστανται: α) εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργικῆς ἐργασίας, β) τὴν ἀντίστοιχον μείωσιν τοῦ κόστους τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, γ) τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος

των γεωργικῶν προϊόντων, δ) τὴν κατάργησιν τῶν διαμέσεων καὶ ε) τὴν αὐξησιν τῶν πραγματικῶν τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων ὑπὲρ τῶν παραγωγῶν, ἢ ὅποια, συντρεχόντων τῶν προηγουμένων παραγόντων, εἶναι δυνατόν νὰ συμβαδίσῃ μὲ μίαν πολιτικὴν χαμηλῶν τιμῶν ὑπὲρ τῶν καταναλωτῶν.

Τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια παρέχονται ὡς πρὸς τὰς συνεταιριστικὰς ἐργασίας δὲν εἶναι ἐπαρκῆ διὰ νὰ κάμουν δυνατόν μίαν πραγματικὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀποδόσεως τῆς συνεταιριστικῆς δράσεως εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό. Ἐκτιμώμενα εἰς ἀπολύτους ἀριθμούς αἱ συνεταιριστικαὶ ἐργασίαι εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὀδηγήσουν εἰς σὺμπεράσματα ποῦ νὰ μὴ συμβαδίζουσι μὲ τὴν ὑπάρχουσαν πραγματικότητα. Ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἐφώτιζε τὴν πραγματικότητά αὐτήν, λείπει οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοὺς ἀριθμούς οἱ ὅποιοι δίδονται.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργικῆς ἐργασίας καὶ ἡ μείωσις τοῦ κόστους τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἶναι συνάρτησις καὶ τεχνικῶν συντελεστῶν καὶ οἰκονομικῶν παραγόντων.

Μία ἀπλὴ σύγκρισις τῶν συνεταιριστικῶν μέσων μηχανικῆς καλλιεργείας καὶ τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησεν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀνάγκας ποῦ ἔχει εἰς τεχνικὰ μέσα, ἡ γεωργικὴ μας οἰκονομία, ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν βασικὴν ἀνεπάρκειαν εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τοῦ συνεταιριστικοῦ τομέως καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἔργου ποῦ τοῦ ἀπομένει νὰ ἐπιτελέσῃ διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν τεχνικὸν συγχρονισμόν τῆς γεωργίας μας.

Αἱ προμηθευτικαὶ ἐργασίαι τῶν συνεταιρισμῶν εἴτε ἀφοροῦν γεωργικὰ ἐφόδια εἴτε εἶδη βιοτικῆς ἀνάγκης θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ κύριος συντελεστής — μετὰ τὴν μηχανοποίησιν τῆς καλλιεργείας — διὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος καὶ τὸ κλείσιμον τοῦ ἀνοίγματος τῆς ψαλίδος τῶν τιμῶν μεταξὺ γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων. Ὑπελογίσθη ἀπὸ ἄλλους εἰδικούς ὅτι αἱ προμηθευτικαὶ αὐταὶ ἐργασίαι ἀπέδωσαν ὑπὲρ τῶν παραγωγῶν τὴν προμήθειαν ἐφοδίων καὶ εἰδῶν βιοτικῆς ἀνάγκης εἰς τιμὰς κατὰ 10—15% κατωτέρας τῶν τρεχουσῶν εἰς τὴν ἀγοράν. Εἶναι γνωστὸν ὅμως ὅτι ἡ βιομηχανία χημικῶν λιπασμάτων εἶναι ἰδιωτικὸν μονοπώλιον, ὅτι ἡ βιομηχανία τοῦ ἀζώτου εἶναι ἀκόμη σχέδιον χωρὶς καμμίαν πρόβλεψιν ἱκανοποιήσεώς του, ὅτι τὰ γεωργικὰ μηχανήματα καὶ ἐργαλεῖα εἶναι καὶ αὐτὰ μονοπώλια τῆς ἰδιωτικῆς βιομηχανίας (ἐγχωρίου καὶ διεθνούς) καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ γεωργικὰ φάρμακα καθὼς καὶ διὰ τὰ εἶδη βιοτικῆς ἀνάγκης τῶν παραγωγῶν. Τὴν πραγματικὴν εἰκόνα, ἄλλωστε, τῆς καταστάσεως τὴν ἀποδίδει τὸ γεγονός ὅτι ἡ διαχείρισις τῶν προμηθευτικῶν ἐργασιῶν ἀπέδωσεν εἰς τὰς Ἑνώσεις ἔλλειμμα δραχμῶν 3 871 045 000 (ἐνῶ ἀντιθέτως ἢ ἀντίστοιχος τῶν συνεταιρισμῶν ἄφησε περίσσειμα δραχμῶν 40 968 000). Καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν, λοιπόν, ὅτι ἐπετεύχθη νὰ διατηρηθοῦν τὰ προμηθευθέντα εἶδη εἰς τιμὰς κατωτέρας τῆς τιμῆς κτήσεώς των καὶ τῶν ἐξόδων διαχειρίσεώς των ἀπὸ τὰς Ἑνώσεις, αὐτὸ ἐγένετο μὲ τὴν πώλησίν των ἀπὸ αὐτὰς εἰς τιμὰς ζ η μί α ς, δηλαδή, εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν, ἐκλήθησαν τὰ συνεταιριστικὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια νὰ πληρώσουν τὰς ὑψηλὰς τιμὰς τῶν προμηθευθέντων γεωργικῶν ἐφοδίων καὶ εἰδῶν βιοτικῆς ἀνάγκης καὶ τὰ ὑπέρογκα ἀπὸ κακὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἑνώσεων ἐξόδα διαχειρίσεώς των.

Ἀπὸ τὸν ὅλον κύκλον τῶν συνεταιριστικῶν ἐργασιῶν τὸ κεφάλαιον τῶν

Πίναξ ΣΤ'

ΑΛΛΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

α) 'Αλιευτικοί Συνεταιρισμοί

Λειτουργούντες Συνεταιρισμοί	Μέλη	'Αδρανούντες Συνεταιρισμοί
154	6 699	107

β) 'Επαγγελματοβιοτεχνικοί και καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί

Σύνολον νομίμως υφισταμένων Συνεταιρισμών	6 300	Σύνολον διαλελυμένων Πράγματι λειτουργούντες	1 850 4 450
--	-------	---	----------------

Κατανομή κατά έπαγγέλματα
(2 000 Συνεταιρισμοί)

Δημοσίων 'Υπαλλήλων	162	Μεταφοράς	72
'Εργατοϋπαλλήλων	96	'Εμπόρων	331
'Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.	33	Συνεργατικά	103
'Αλλων έπαγγελματικών τάξεων	78	Οίκοδομικοί	587
Βιοτεχνών 'Επαγγελματιών	242	'Αλιευτικοί	229
		'Αμαξοκαραγωγέων	3

'Ενώσεις Συνεταιρισμών 18

Αυτή αΰτη ή ασάφεια και ή ανεπάρκεια των αριθμών που άφορουν την πό-
λοιπον συνεταιριστικήν κίνησιν μαρτυρουν εις ποιον υποτυπώδες σημειον εύρίσκε-
ται άκόμη εις τον τόπον μας ή συνεταιριστική όργάνωσις των καταναλωτών. 'Εάν
λείπη ή πρωτοβουλία εκ των κάτω — άφειλομένη κυρίως εις την άδυναμίαν του
συνδικαλιστικού κινήματος — διά την όργάνωσιν της μεγάλης μάζης των κατανα-
λωτών, είναι άναμφισβήτητον ότι ένας κύριος συντελεστής της παρατηρουμένης
καθυστερήσεως είναι και το γεγονός ότι ο νόμος 602, αντί να αποβλέψη εις την
ιδιότητα των καταναλωτών, αποβλέπει εις την επαγγελματικήν άπασχόλησιν των
συνεταιρισμένων, πράγμα που εξ ύπαρχής νοθεύει την συνεταιριστικήν κίνησιν εις
τάς πόλεις και οδηγεί εις τον κατακερματισμόν της εις οικονομικώς και οργανωτικώς
άνισχύρους μονάδας. Είναι άναμφισβήτητον ότι, από την πλευράν αυτήν, θά έχρειά-
ζετο μία διπλή προσπάθεια. Πρώτον μία καθολικής έκτάσεως πρωτοβουλία διά
την όργάνωσιν γενικών καταναλωτικών συνεταιρισμών που θά ήδύνατο να πρα-
γματοποιηθή, και παρά την κακήν διατύπωσιν του σημερινού νόμου, εάν υπήρχε
κυρίως εις την συνδικαλιστικήν κίνησιν ή συνείδησις της ανάγκης και της ώφελι-
μότητος αυτών των συνεταιρισμών. Μία καθολική κοινοπραξία π.χ. των υπάρχόν-
των κατά έπαγγέλματα καταναλωτικών συνεταιρισμών εις την περιοχήν της Πρω-
τευούσης και ή ίδρυσις υπ' αυτών κατά συνοικίας κοινών πρατηρίων πωλήσεως
μέ πραγματικήν έφαρμογήν της αρχής της ανοικτής πόρτας θά ήτο έπαρκής διά
να διγάλη την συνεταιριστικήν κίνησιν των καταναλωτών από το σημερινόν νεκρόν
σημειον της. Δέν σημαίνει αυτό ότι δέν υπάρχουν επί μέρους αξιόλογοι συνεται-

*) Οί ως άνω αριθμοί είναι, κατά προσέγγισιν, έλλείψει έπακριβούς στατιστικής εις
το 'Υπουργείον 'Εργασίας).